

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
YAZILI VE UYGULAMALI SINAVLAR
KILAVUZU

Bu Kılavuz, 9/9/2023 tarihli ve 32304 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği ile Millî Eğitim Bakanlığı Yazılı ve Uygulamalı Sınavlar Yönergesi'nde yer alan usul ve esaslara yönelik uygulamaların açıklanması amacıyla hazırlanmıştır.

2023

İÇİNDEKİLER

TANIMLAR.....	3
ÖLÇME DEĞERLENDİRMEDE TEMEL YAKLAŞIM	4
1. ÜLKE, İL, İLÇE VE OKUL GENELİ YAPILACAK SINAVLAR	5
1.1. Ülke Geneli Yapılacak Ortak Yazılı Sınavlar	5
1.2. İl Geneli Yapılacak Ortak Yazılı Sınavlar.....	5
1.3. İlçe Geneli Yapılacak Ortak Yazılı Sınavlar	6
1.4. Okul Geneli Yapılacak Ortak Yazılı Sınavlar	6
2. YAZILI SINAVLARIN USUL VE ESASLARI	6
3. OKUL SINAVLARINDA KULLANILACAK SORU TÜRLERİ	7
4. SINAV SORU VE CEVAPLARININ HAZIRLANMASI.....	7
5. SORU HAZIRLAMA KOMİSYONLARININ OLUŞTURULMASI	8
6. KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI.....	8
7. SINAV TARİHLERİ.....	8
8. UYGULAMALI DERSLERİN SINAVLARI	9
9. YAZILI SINAVLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	9
10. MAZERET SINAVLARI	10
11. DİNLEME VE KONUŞMA SINAVLARI.....	10
12. GERİ BİLDİRİM VE ANALİZ	11
13. KISA SÜRELİ SINAVLAR	12
14. İLKOKULLARDA ÖLÇME, SÜREÇ VE DURUM ODAKLI DEĞERLENDİRME	12
14.1. Kısa süreli sınav, hazırbulunuşluk, deneme ve tarama sınavları.....	13
14.2. Türkçenin doğru ve güzel kullanımı.....	13
15. KAYNAŞTIRMA/BÜTÜNLEŞTİRME YOLUYLA EĞİTİM ÖĞRETİME DEVAM EDEN ÖĞRENCİLER VE ÖLÇME.....	13
16. ÜLKE, İL VE İLÇE GENELİ ORTAK YAZILI SINAVA KATILMAYACAK OKULLAR.....	14

TANIMLAR

Bu Kılavuz'da geçen;

a) Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,

b) Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP): Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programını,

c) Dönem: Derslerin başladığı tarihten yarıyıl tatiline, yarıyıl tatili bitiminden ders kesimine kadar geçen süreyi,

ç) Eğitim Kurumu Sınıf/Alan Zümreleri: Eğitim kurumunda aynı sınıfı okutan veya alanı aynı olan öğretmenlerden oluşan zümreyi,

d) Genel Müdürlük: Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğünü,

e) İl Sınıf/Alan Zümreleri: Aynı sınıfı okutan veya alanı aynı olan ilçe zümre başkanlarından oluşan zümreyi,

f) İlçe Millî Eğitim Müdürleri Kurulu: İl millî eğitim müdürünün başkanlığında ilçe millî eğitim müdürleri ile il millî eğitim müdür yardımcıları/şube müdürlerinden oluşan kurulu,

g) İlçe Sınıf/Alan Zümreleri: Aynı sınıfı okutan veya alanı aynı olan eğitim kurumu sınıf/alan zümre başkanlarından oluşan zümreyi,

ğ) Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak akranlarıyla birlikte sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarını,

h) Kısa Süreli Sınav: Ders yılı içerisinde haberli veya habersiz olarak ders saatinde yapılan sınavı,

ı) Konu Soru Dağılım Tablosu: Öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla soru sayılarının gösterildiği tabloyu,

i) Ortak Yazılı Sınav: Öğretmenlerin ortak değerlendirme yapabilmelerine imkân vermek üzere birden fazla şubeye yönelik yapılan sınavları,

j) Öğretim Yılı: Ders yılının başladığı tarihten ertesi ders yılının başladığı tarihe kadar geçen süreyi,

k) Ölçme Aracı: Öğretim programlarında yer alan derslere ait kazanımlara öğrencilerin erişim düzeylerinin ölçülmesi, yıllara göre gelişimlerinin izlenmesi, not ile değerlendirilmesi veya sınıf geçme durumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan uygulamayı,

l) Yönerge: Millî Eğitim Bakanlığı Yazılı ve Uygulamalı Sınavlar Yönergesi'ni,

m) Yönetmelik: Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ni

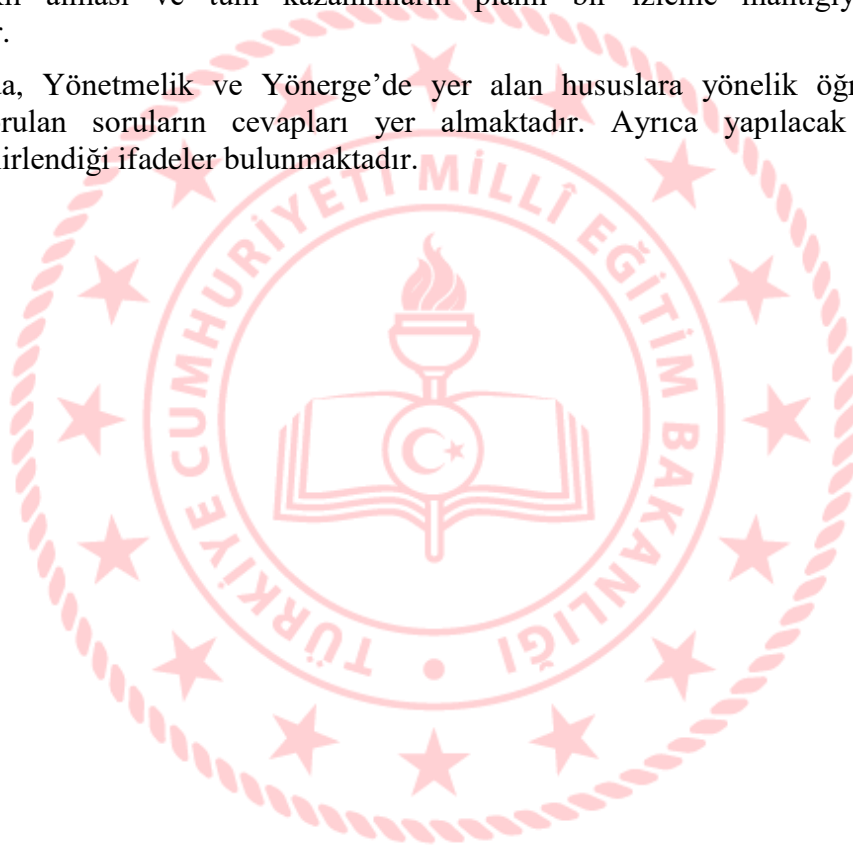
ifade eder.

ÖLÇME DEĞERLENDİRMEDE TEMEL YAKLAŞIM

Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'nde esas amaç okullardaki sınıf içi ölçme uygulamalarının; ülke genelinde birlik içerisinde, ölçme araçlarının sahip olması gereken geçerlik, güvenirlik ve kullanılabilirlik özelliklerine dikkat edilerek yapılmasıdır. Yönetmelik'in ruhunda süreç odaklı değerlendirme yer almaktadır. Sınıf içi ölçmede her zaman iki amaç bulunmalıdır. Bunlar öğrencilerin gelişimlerini ortaya koyarak durum değerlendirmesi yapmak ve öğrenci için sınıf geçmeye esas notları belirlemektir.

Öğretim faaliyetlerinin sürekli ölçülmesi kaçınılmazdır. Ölçmeyi sadece not verme olarak değil öğrenciye geri bildirim verme olarak ele almalıyız. Kazanımların veya okulda edinilen tüm becerilerin belirli bir sistem içerisinde ve aralıklarla ölçülmesi gerekmektedir. Dersimizin adı ne olursa olsun her dersin genel amaçlarında öğrencinin iyi bir insan olarak yetiştirilmesi vardır ve ölçme işlemi bu amaca da hizmet etmelidir. Kazanımların özelliğine göre sınıf içi ölçmenin şekil alması ve tüm kazanımların planlı bir izleme mantığıyla ölçülmesi gerekmektedir.

Bu Kılavuz'da, Yönetmelik ve Yönerge'de yer alan hususlara yönelik öğretmenlerimiz tarafından sorulan soruların cevapları yer almaktadır. Ayrıca yapılacak çalışmaların usullerinin belirlendiği ifadeler bulunmaktadır.

1. ÜLKE, İL, İLÇE VE OKUL GENELİ YAPILACAK SINAVLAR

- a) Okullarda yazılı sınavların yapıldığı tarihlerde eğitim öğretim faaliyetleri devam eder.
- b) Yazılı sınavların süresi bir ders saatini aşamaz ancak mücbir sebeplerle bir ders saati 40 dakikadan az olan okullarda sınav süresi 40 dakika olarak uygulanır.
- c) Uygulamalı sınavların süresi kazanımın amacına göre değişiklik gösterebilir.
- ç) Öğrenci bir günde en fazla iki sınava girebilir. Ancak zorunlu hâllerde bir sınav daha yapılabilir. Zorunlu hâl kapsamına giren durumların belirlenmesi okul müdürlüklerinin sorumluluğundadır.
- d) Yönetmelik'te belirtilen sınav haftalarında sınıf içi, okul içi, okullar arası, il ve ilçe düzeyinde etkinlik, yarışma vb. faaliyetlerden kaçınılmalıdır.
- e) Okullarda sınavlar Yönetmelik'te belirlenen tarih aralıklarında yapılmalıdır. Resmî ve dini bayramlar nedeniyle okulların tatil edildiği günler sınav yapılmayacağından bir öğrencinin girmesi gereken tüm yazılı sınavlar kalan süre içerisinde yapılacaktır.
- f) Türkçe, Türk dili ve edebiyatı ile yabancı dil derslerinin (*seçmeli yabancı dil dersleri de dâhil*) dinleme ve konuşma sınavları ders öğretmenince ilgili dersin yazılı sınavından önce veya sonra yapılabilir. Özellikle konuşma sınavları belirli bir tarih aralığı olmaksızın sürece yayılarak yapılabilir.

1.1. Ülke Geneli Yapılacak Ortak Yazılı Sınavlar

- a) Ülke geneli ortak yazılı sınav yapılması durumunda sınavların hangi sınıf düzeyinde ve hangi derslerden yapılacağı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğüne öğretim yılı başında Bakanlık Onayı ile belirlenir ve kamuoyuna duyurulur. Kamuoyuna yapılacak duyuruda; sınavların tarihi, şekli, soru sayısı, derslere ilişkin konu soru dağılım tabloları yer alır. Ülke geneli yapılacak ortak yazılı sınavların işleyişine ilişkin usul esaslar Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğüne hazırlanacak kılavuz ile belirlenir.
- b) Ülke geneli ortak yazılı sınavların uygulanmasına ilişkin iş ve işlemler millî eğitim müdürlüklerince yürütülür.
- c) Ülke geneli ortak yazılı sınavların yapılacağı tarihlerde okullarda aynı sınıf düzeyinde bu sınavlar dışında başka sınav yapılamaz. Bir günde yapılacak sınav sayısının ikiye geçmemesi esastır. Ancak zorunlu hâllerde bir sınav daha yapılabilir. Zorunlu hâl kapsamına giren durumların belirlenmesi okul müdürlüklerinin sorumluluğundadır.
- ç) Ülke geneli ortak yazılı sınavların yapıldığı tarihlerde okullarda il veya ilçe geneli ortak yazılı sınav yapılamaz. Ancak farklı sınıf düzeylerinde okul geneli ortak yazılı sınav yapılabilir.

1.2. İl Geneli Yapılacak Ortak Yazılı Sınavlar

- a) İl geneli ortak yazılı sınav yapılması durumunda sınavların hangi sınıf düzeyinde ve hangi derslerden yapılacağı her dönem ilçe millî eğitim müdürleri kurulunda karara bağlanır. Alınan kararlar doğrultusunda il geneli bilgilendirme yapılır.
- b) İl geneli yapılacak ortak yazılı sınavlara yönelik; sınavın şekli, içeriği, soru sayısı, derslere ilişkin konu soru dağılım tabloları il ölçme değerlendirme merkezi müdürlüğünün görüşü alınarak il millî eğitim müdürlüğüne okullara duyurulur.
- c) İl geneli ortak yazılı sınavların uygulanmasına ilişkin iş ve işlemler millî eğitim müdürlüklerince yürütülür.
- ç) İl geneli yapılacak ortak yazılı sınavların işleyişine ilişkin usul esaslar il millî eğitim müdürlüğüne hazırlanacak kılavuz ile belirlenir.

d) İl geneli ortak yazılı sınavların yapıldığı tarihlerde okullarda ilçe geneli ortak yazılı sınav yapılamaz. Ancak farklı sınıf düzeylerinde okul geneli ortak yazılı sınav yapılabilir.

1.3. İlçe Geneli Yapılacak Ortak Yazılı Sınavlar

a) İlçe geneli ortak yazılı sınav yapılması durumunda sınavların hangi sınıf düzeyinde ve hangi derslerden yapılacağı ilçe millî eğitim müdürlüğünce belirlenir. Sınavın şekli, içeriği, soru sayısı, derslere ilişkin konu soru dağılım tabloları ilçe milli eğitim müdürlüklerince okullara duyurulur.

b) İlçe geneli ortak yazılı sınavların uygulanmasına ilişkin iş ve işlemler ilçe millî eğitim müdürlüklerince yürütülür.

c) İlçe geneli yapılacak ortak yazılı sınavların işleyişine ilişkin usul esaslar ilçe millî eğitim müdürlüğünce hazırlanacak kılavuz ile belirlenir.

ç) İlçe geneli ortak yazılı sınavların yapıldığı tarihlerde okullarda aynı sınıf düzeyinde ortak yazılı sınav yapılamaz. Ancak farklı sınıf düzeylerinde okul geneli ortak yazılı sınav yapılabilir.

1.4. Okul Geneli Yapılacak Ortak Yazılı Sınavlar

a) Ülke, il ve ilçe geneli ortak yazılı sınavların dışında kalan tüm sınavlar okul genelinde ortak yapılır.

b) Okul geneli yapılacak ortak yazılı sınav soru ve cevapları öğretim yılı başında il sınıf/alan zümrelerince belirlenen konu soru dağılım tablosuna göre eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerince hazırlanır. İl sınıf/alan zümreleri tarafından hazırlanan konu soru dağılım tablolarında birden fazla senaryo varsa hangi senaryonun kullanılacağına eğitim kurumu sınıf/alan zümreleri tarafından karar verilir.

c) Sınavın şekli, içeriği, soru sayısı, derslere ilişkin konu soru dağılım tabloları okul müdürlüklerince öğrenci ve velilere duyurulur. Bu hem öğrencilerin hem de velilerin konu/kazanımların farkına varmasına ve öğrencilerin sınav hazırlığını buna göre yapmasına olanak sağlayacaktır.

ç) Okul geneli ortak yazılı sınavların uygulanmasına ilişkin iş ve işlemler okul müdürlüklerince yürütülür.

d) Okul geneli ortak yazılı sınavların konu soru dağılım tabloları tüm öğrencilerin görebileceği şekilde okulda uygun yere asılır.

2. YAZILI SINAVLARIN USUL VE ESASLARI

a) Bir sınıf düzeyinde birden fazla şube bulunuyorsa şubelerin tamamında aynı derslerin (seçmeli dersler de dâhil) sınavları ortak yapılır. Ancak okulda bir sınıf düzeyinde tek şube bulunuyorsa bu sınıf düzeyinde okul geneli ortak yazılı sınav yapılamaz.

b) Okul geneli sınavlarda sınavın ortak yapılıp yapılmamasına bakılmaksızın tüm sınavlar il sınıf/alan zümresi tarafından belirlenen konu soru dağılım tablosuna göre hazırlanır. Sınavlarda hangi senaryonun kullanılacağı eğitim kurumu sınıf/alan zümresi tarafından belirlenir.

c) Öğretmenler, sınavların sorularını kazanımların bilişsel düzeyine uygun olarak hazırlamalıdır. Sınavdaki soru sayısı seçilen senaryoya uygun olmalıdır.

ç) Seçmeli ders birden fazla şubede seçilmiş ise o şubelerde o ders için ortak yazılı sınav yapılır. Ancak aynı sınıf düzeyinde birden fazla şube olmasına rağmen bu şubelerden yalnızca birinde seçilen dersin sınavı okul geneli ortak yapılamaz. Örneğin, bir okulda 6. sınıf düzeyinde beş şube bulunmakta ve bu şubelerden yalnızca birinde seçmeli ders olarak “okuma becerileri” dersi seçilmiş diğer şubelerde bu ders seçilmemiş ise bu dersin sınavı ortak yazılı sınav olarak yapılamaz.

d) Ülke, il ve ilçe geneli ortak yazılı sınavlara ait soru kitapçıkları ve cevap kâğıtları okul müdürlüklerince çoğaltılır. Ancak ortak yazılı sınavların evrakları Bakanlık veya millî eğitim müdürlüklerince de çoğaltılabilir. Sınav evraklarının nasıl çoğaltılacağı ve okul müdürlüklerine nasıl ulaştırılacağı sınav öncesi çıkarılacak kılavuzlarda belirlenir.

e) Sınav kâğıtlarında öğrenci cevapları için yeteri kadar alan bırakılmalıdır.

f) Sınav kâğıtlarında kazanım ifadelerine yer verilmesine gerek yoktur. Genel Müdürlükçe yayımlanan örnek soru kitapçıkları, öğretmenlere yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu örneklerde kazanım ifadelerine yer verilmesi kazanım soru ilişkisine dikkat çekmek içindir.

g) Okullarda yapılan sınavların temel amacı öğrenci durumunu belirlemek, öğrenci ve sınıf geneli analiz çalışması yaparak varsa eksik ya da yanlış öğrenmeleri tespit etmek ve öğrenciye anında geri bildirim vermektir. Ülke, il, ilçe ve okul geneli yapılan ortak yazılı sınavların sonucuna göre;

1) öğrenci toplu listeleri,

2) okullar ve sınıflar arası karşılaştırmalı veri,

3) sınav sonuçlarına yönelik okullar arası veya sınıflar arası karşılaştırmalı veri yayımlanamaz.

ğ) Okullar, ortak yazılı sınavlara yönelik öğrenci isimlerinin yer aldığı bir reklam listesi veya toplu istatistiksel bilgiler yayımlayamaz.

h) Aksi bir karar alınmadığı sürece ülke, il ve ilçe geneli ortak yazılı sınavlar öğrencilerin kendi okullarında ve sınavın yapıldığı tarihte dersi olan öğretmenlerce yapılır. Sınav yapılan tarihte dersi olmasa bile sınav yapılan dersin öğretmenleri okulda hazır bulunur.

3. OKUL SINAVLARINDA KULLANILACAK SORU TÜRLERİ

a) Okullarda, uygulamalı sınavlar hariç ortak yazılı sınav olmasına bakılmaksızın tüm sınavların (*seçmeli dersler dâhil*) soruları cevaplarını öğrencilerin oluşturduğu ve farklı bilişsel düzeyde kazanımları ölçen maddelerden oluşur.

b) Sınavların açık uçlu sorulardan oluşması esastır. Kazanımın özelliği ve bilişsel düzeyine göre sınavlarda kısa cevaplı sorular da kullanılabilir. Ancak sadece kısa cevaplı sorulardan oluşan yazılı sınavlar yapılamaz.

c) Sınav sorularının kazanım ve kazanımın bilişsel düzeyine uygun olması gerekmektedir. Örneğin bir kazanım analiz ya da değerlendirme düzeyinde ise sorunun da bu düzeye uygun hazırlanması doğru ölçme yapmak için gereklidir.

ç) Verilenler arasından eşleştirme olmayacak şekilde yabancı dil derslerinde boşluk doldurma tarzı sorular da kullanılabilir.

4. SINAV SORU VE CEVAPLARININ HAZIRLANMASI

a) Ülke geneli ortak yazılı sınavın soru ve cevapları Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğüne hazırlanır.

b) İl geneli ortak yazılı sınavın soru ve cevapları il ölçme değerlendirme merkezi müdürlüğüne oluşturulacak komisyon tarafından hazırlanır.

c) İlçe geneli ortak yazılı sınavın soru ve cevapları ilçe sınıf/alan zümrelerince oluşturulacak komisyon tarafından hazırlanır.

ç) Okul geneli yazılı sınavın soru ve cevapları eğitim kurumu sınıf/alan zümreleri tarafından hazırlanır.

d) İl, ilçe ve okul geneli yapılacak yazılı sınavların soru ve cevapları Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından da hazırlanabilir. Sınav sorularının Genel Müdürlükçe hazırlanmasına yönelik karar alınması durumunda alınan karar millî eğitim müdürlüklerine duyurulur.

5. SORU HAZIRLAMA KOMİSYONLARININ OLUŞTURULMASI

a) İl geneli yapılacak ortak yazılı sınav soru ve cevapları, komisyon tarafından hazırlanır. Bu komisyon, il ölçme değerlendirme merkezi müdürlüğünce il millî eğitim müdürlüğünden onay alınarak geçici olarak kurulur.

b) İlçe geneli ortak yazılı sınavın soru ve cevapları ilçe sınıf/alan zümrelerince oluşturulacak komisyon tarafından hazırlanır. Bu komisyon, ilçe millî eğitim müdürlüğü onayı ile geçici olarak kurulur.

c) Okul geneli yapılacak ortak yazılı sınavların soru ve cevapları eğitim kurumu sınıf/alan zümreleri tarafından hazırlanır. Bu çerçevede gerçekleştirilecek iş ve işlemler eğitim kurumu/okul müdürlükleri tarafından yürütülür.

ç) Soru hazırlama komisyonları, il/ilçe genelinde öğretmenlerin katılımını sağlayacak şekilde daha önce benzer faaliyetlere katılmış ve ölçme değerlendirme alanında bilgi sahibi olan gönüllü öğretmenlerden oluşturulur. Bu komisyonlarda görevli öğretmenlere herhangi bir ücret ödemesi yapılmaz.

6. KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI

a) Genel Müdürlükçe her öğretim yılı başında illere örnek olması amacıyla konu soru dağılım tabloları yayımlanır.

b) Ülke, il, ilçe ve okul geneli yapılacak yazılı sınavlar konu soru dağılım tablolarına göre hazırlanır.

c) İl sınıf/alan zümreleri, öğretim yılı başında toplantı yaparak yıl boyu yapılacak sınavlarda hangi konu kazanımdan ne kadar soru sorulacağını gösteren senaryoların bulunduğu konu soru dağılım tablolarını il ölçme değerlendirme merkezi müdürlüğünün görüşünü alarak hazırlar. Toplantıya, tüm ili temsil edecek şekilde her okul türünden öğretmenlerin katılımının sağlanması önemlidir. Toplantı ile ilgili iş ve işlemler il millî eğitim müdürlüklerince yürütülür.

ç) Okullarda yapılacak tüm yazılı sınavlar il sınıf/alan zümrelerince hazırlanan ve eğitim kurumu sınıf/alan zümresi tarafından seçilen senaryoya göre yapılır.

d) Konu soru dağılım tablosunda birden fazla senaryo kullanılması öğretmenlerin sınıf içi etkinliklerine göre hangi konu/kazanıma ağırlık verdiği ve öğretim etkinliklerinin çeşidine göre tercihinde genişlik olması amacıyla hazırlanmaktadır. Bu uygulama, sınavın kapsam geçerliğinin sağlanması için önemlidir.

e) Ülke geneli ortak yazılı sınav yapılması durumunda bu sınavın konu soru dağılım tablosu Genel Müdürlükçe hazırlanır.

f) İl ve ilçe genelinde ortak yazılı sınav yapılması durumunda sınavların konu soru dağılım tabloları il sınıf/alan zümreleri tarafından il ölçme değerlendirme merkezi müdürlüklerinin görüşü alınarak hazırlanır.

7. SINAV TARİHLERİ

a) Okullardaki tüm yazılı sınavlar Yönetmelik'te belirlenen sınav haftalarında yapılır. Sınav haftalarının hangi günler olduğu Bakanlık tarafından her yıl öğretim yılı başında duyurulur. Sınavların deprem, sel, yangın, olumsuz kış şartları veya başka mücbir sebepler ile yapılamaması durumunda sınav günleri Valilik onayı ile il millî eğitim müdürlüğünce değiştirilebilir.

b) Bakanlık veya Valilik izniyle dönem ve ara tatilleri farklı tarihlerde olan eğitim kurumu/okul müdürlükleri, il millî eğitim müdürlüğünün onayını alarak okul geneli sınav tarihlerinde değişiklik yapabilir. Yönetmelik ile belirlenen sınav haftasında resmî tatil programı uygulayan eğitim kurumu/okul müdürlükleri kendi yazılı sınavlarını okulların açık bulunduğu ve resmî sınav haftasına en yakın haftada uygular. Bu durumda olan eğitim kurumu/okul müdürlükleri durumlarını resmî yazıyla millî eğitim müdürlüklerine bildirir.

c) Dönem ve ara tatilleri nedeniyle ülke, il veya ilçe geneli ortak yazılı sınavlara katılmayan eğitim kurumu/okul müdürlükleri, bu sınavların mazeret sınavına katılır. Bu durumda olan eğitim kurumu/okul müdürlükleri durumlarını resmî yazıyla millî eğitim müdürlüklerine bildirir.

8. UYGULAMALI DERSLERİN SINAVLARI

a) Uygulamalı derslerin (*beden eğitimi ve spor, görsel sanatlar, teknoloji ve tasarım, müzik ve atölye dersleri vb.*) sınavları tüm şubelerde aynı kazanım/becerilerden yapılır. Örneğin beden eğitimi ve spor dersinde 5. sınıfların bir şubesinde “*BE.5.1.1.5. Temel jimnastik hareketlerini yapar.*” kazanımı uygulamalı olarak ölçülüyorsa diğer şubelerde de aynı şekilde ölçülmesi gerekmektedir.

b) Uygulamalı derslerin bazı kazanım/becerilerinin ölçülmesine yönelik yazılı yoklama yapılacaksa bu sınavlar da tüm şubelerde ortak sınav olarak yapılır. Bu sınavların soruları da açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşur.

9. YAZILI SINAVLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

a) Ülke ve il geneli yapılacak ortak yazılı sınavların değerlendirilmesi okullarda ilgili dersin öğretmenleri, il ölçme değerlendirme merkezi müdürlükleri veya Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılabilir. Sınavların hangi yöntemle değerlendirileceği sınava yönelik yayımlanan kılavuzlarda belirtilir.

b) İlçe geneli ortak yazılı sınav yapılması durumunda sınavın değerlendirilmesi eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerince yapılır. Ayrıca ilçe millî eğitim müdürlüklerince oluşturulan komisyonlarca da yapılabilir. İlçe geneli yapılacak ortak yazılı sınavların nasıl değerlendirileceği sınava yönelik çıkarılacak kılavuzlarda belirtilir.

c) Okul geneli yapılacak sınavlarda cevap kâğıtlarının puanlanması eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerince yapılır.

ç) Öğrenci cevaplarının puanlanmasından sonra cevap kâğıtlarının öğrencilere gösterilmesi gerekir. Öğrenciye gösterilecek cevap kâğıdında öğrencinin varsa eksik ya da yanlış öğrenmelerine yönelik öğretmen tarafından alınan notların olması önemlidir. Bu geri bildirim notlarının eklenmesi öğrencinin öğrenmesini teşvik edecektir.

d) Okullarda yapılan sınavların puanlama işlemlerinde farklı yöntemler kullanılabilir.

Öğrenci cevap kâğıtlarının puanlanması;

- 1) eğitim kurumu sınıf/alan zümresince,
- 2) okuldaki ilgili dersin öğretmenlerince,
- 3) komşu okuldaki eğitim kurumu sınıf/alan zümresince,
- 4) çift puanlama yöntemi ile yapılabilir.

Üçüncü yöntem şu şekilde yapılabilir. A ilinin B ilçesinde bulunan dört okulda öğrencilerin cevapları farklı okullardaki öğretmenler tarafından puanlanabilir. A okulundaki öğrenci cevapları B okulunda, B okulundaki öğrenci cevapları C okulunda puanlanabilir. Bu yöntemin kullanılmasına ilçe millî eğitim müdürlüğü veya okul müdürlükleri karar verebilir.

Sınavların elektronik ortamda yapılması veya cevap kâğıtlarının dijital ortama aktarılması durumunda açık uçlu sorular değerlendirilirken çift puanlama yöntemi kullanılır.

Bu yöntemde öğrenci cevapları isimleri görülmeyecek şekilde dijital ortam üzerinden puanlayıcılara gönderilir. Her cevap bağımsız iki puanlayıcı tarafından değerlendirilir. Puanlamanın aynı olması durumunda o cevap için değerlendirme tamamlanır. Puanlamanın farklı olması durumunda ise öğrenci cevabı soruların hazırlamasında rol alan üst değerlendiriciye yönlendirilir. Üst değerlendiricinin cevaba yönelik puanı nihai puandır.

e) Sınavlarda iptaline karar verilen sorular değerlendirme dışı bırakılır. Puanlama geçerli soruların puan değerinin yeniden saptanması suretiyle yapılır.

10. MAZERET SINAVLARI

a) Ülke, il ve ilçe geneli yapılan ortak yazılı sınavlara katılmayan öğrenciler okul müdürlükleri tarafından belirlenir. Mazeretleri nedeniyle sınava katılmayan öğrencilere mazeret sınavları yapılır. Mazeret sınavlarının hazırlanması ve uygulanıp değerlendirilmesinde de ortak yazılı sınavlardaki usul ve esaslar uygulanır.

b) Ülke, il ve ilçe geneli ortak yazılı sınavlara katılmayan öğrencilerden okul müdürlüklerince mazeret sınavına katılmasına karar verilen öğrenciler resmî yazı ile il/ilçe millî eğitim müdürlüklerine bildirilir.

c) Geçerli mazereti bulunan öğrencilerin sınava katılmama gerekçesi ortak yazılı sınavın uygulama tarihinden itibaren en geç 5 (beş) iş günü içerisinde velisi tarafından okul müdürlüğüne yazılı olarak bildirilir.

ç) Ülke ve il genelinde gerçekleştirilen ortak yazılı sınavlara yönelik mazeret sınavlarının tarihleri il millî eğitim müdürlükleri tarafından belirlenir ve ilan edilir. Bu sınavların soru ve cevapları il ölçme değerlendirme merkezi müdürlüklerince hazırlanır, sınavın uygulanması ise eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerince yapılır.

d) İlçe geneli yapılan ortak yazılı sınavların mazeret sınavlarına ilişkin iş ve işlemler ilçe millî eğitim müdürlüklerince, okul geneli yapılan ortak yazılı sınavların mazeret sınavlarına ilişkin iş ve işlemler ise okul müdürlüklerince yapılır.

e) İlçe geneli yapılan ortak yazılı sınavların mazeret sınavlarına ait soru ve cevapların hazırlanması, sınavın uygulanması ve değerlendirilmesi ilçe sınıf/alan zümrelerince; okul geneli yapılan yazılı sınavların mazeret sınavlarına ait soruların ve cevaplarının hazırlanması, sınavın uygulanması ve değerlendirilmesi ise eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerince yapılır.

f) Mazeret sınavlarının soruları hazırlanırken ilgili dersin yazılı sınavında kullanılan konu soru dağılım tablosundaki aynı senaryo kullanılır.

g) Ülke, il ve ilçe genelinde yapılan ortak yazılı sınavların mazeret sınavlarına katılmayan öğrenciler için ayrıca mazeret sınavı yapılmaz ve öğrenci sınava katılmamış olarak değerlendirilir. Bu sınavlara katılmayan öğrencilerin puan hanesine “G” yazılır ve aritmetik ortalamaya dâhil edilir.

ğ) Nakil ile okul değişikliği olan öğrenci, önceki okulunda okul geneli yapılan yazılı sınava girmediyse gittiği okuldaki yazılı sınava girer. Nakil gittiği okulda sınav gerçekleşmişse bu öğrenci mazeret sınavına girer. Nakil gittiği okulda sınav ve mazeret sınavı yapılmışsa ve öğrenci her iki sınava da katılmamışsa öğrencinin mazeretinin bittiği tarihi takip eden günlerde ders öğretmenince belirlenen tarihte sınav yapılır.

11. DİNLEME VE KONUŞMA SINAVLARI

a) Türkçe, Türk dili ve edebiyatı ile yabancı dil derslerinin (*seçmeli yabancı dil dersleri dâhil*) sınavları yazılı ve uygulamalı olmak üzere iki aşamada yapılır.

b) Uygulamalı sınavların süresi ve hangi kazanımlara göre yapılacağı ders öğretmenlerince belirlenir. Ders öğretmeni tarafından dinleme ve konuşma becerilerini ölçen uygulama

sınavları yapılır ve bu sınavlar ayrı ayrı puanlanır. Öğrencinin uygulamalı sınavlardan aldığı puanlar ile yazılı sınavdan aldığı puan birlikte değerlendirilerek sınav puanı oluşturulur.

c) Dinleme ve konuşma sınavları ilgili dersin yazılı sınavından önce veya sonra yapılabilir. Özellikle konuşma sınavları için belirli bir tarih aralığı olmaksızın sınav sürece yayılarak yapılabilir.

ç) Öğretmenlerce, kazanımların doğru ölçülmesine olanak verecek şekilde uygulamalı sınavlar farklı yöntemlerle yapılabilir. Kullanılacak yöntem belirlenirken öğrencilerin durumuna ve öğrenci sayısına dikkat edilir.

d) Dinleme sınavında amaç öğrencinin doğal ortamlardaki konuşmalara ya da planlı bir dinleme metnine yönelik sorulan sorulara cevap vermesinin sağlanmasıdır.

e) Sınıfın düzeyi ve durumuna göre dinleme metinleri birden fazla dinletilebilir. Dinleme sınavına yönelik hazırlanmış soru kâğıdı dinleme öncesi öğrenciye verilebileceği gibi dinleme yaptırdıktan sonra da verilebilir. İhtiyaç durumunda tekrar dinleme yaptırılır. Sorular toplu olarak sorulabildiği gibi her soru öncesi dinleme yaptırılıp tek tek de sorulabilir. Burada yapılacak tüm yöntemler kazanımın özelliği, sınıfın durumu ve öğretmenin tercihinine göre şekil alır.

f) Konuşma sınavının bir ders saatinde tamamlanma zorunluluğu yoktur. Sınav saati uygulaması mantığının değiştirilmesi özellikle konuşma sınavlarının yapılmasını kolaylaştıracaktır. Öğretmenler farklı sınav uygulamaları yapabilir. Burada esas olan öğrencide ölçmek istediğimiz bilgi veya beceriyi doğru olarak ölçebilmektir. Konuşma sınavları öğrencilere önceden haber verilerek (*hazırlıklı*) ya da haber verilmeksizin (*hazırlıksız*) dersin herhangi bir bölümünde belirli birkaç öğrenciye yapılabileceği gibi dersin tamamı sınavın uygulanması için de ayrılabilir.

g) Konuşma sınavı, kazanımın özeliğine göre sınıf içi etkinliklerde veya sınıf dışı öğretim faaliyetlerinde yapılabilir. Uygulamalı sınavların objektif olarak puanlanabilmesi ve öğrenciye geri bildirim verilmesi için dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği veya kontrol listesi kullanılmalıdır.

ğ) Konuşma sınavı, öğrencilerin bir konu hakkında karşılıklı konuşması, bir diyalogu devam ettirmesi, herhangi bir etkinliğe hazırlanma kapsamında yapılan prova çalışmaları, poster, afiş hazırlama ve sunum sırasında yapılacak çalışmalar gibi sınıf içi ve sınıf dışı birçok etkinlikte yapılabilir. Burada dikkat edilecek husus öğrencinin ölçme yapılacağına farkında olması ve notlandırma yapılırken bir ölçek kullanılmasıdır.

h) Dinleme ve konuşma sınavlarında amaç öğrencilere çok soru sormak değil kazanımda ifade edilen bilgi/beceriye öğrencinin sahip olup olmama durumunun ölçülmesidir.

12. GERİ BİLDİRİM VE ANALİZ

a) Yazılı sınavların uygulama amacı öğrenciye geri bildirim vermek, öğrencideki gelişimi izlemek ve bunu ders geçme notu olarak kullanmaktır. Bu nedenle her sınav sonrasında ders öğretmeni tarafından öğrenci cevaplarına yönelik analiz yapılır. Analiz sonuçlarına göre hem bireysel olarak öğrenciye geri bildirim verilmesi hem de varsa eksik ya da yanlış öğrenmeler için telafi eğitimi yapılması önemlidir.

b) Açık uçlu sorulardan oluşan bir sınavda öğretmen, öğrenci cevaplarını puanlarken öğrencinin sorulara verdiği cevaplardan hareketle öğrenci ve sınıf hakkında çıkarımda bulunabilir. Böylece öğretmen; öğrenci, sınıf ve okul genelinde varsa hangi konu/kazanımdan eksik ya da yanlış öğrenme olduğunu tespit etmiş olur.

c) Yönerge’de yer alan “*Elde edilen verilerden hareketle öğrencilerin öğrenme eksiklikleri veya öğrenme eksiklikleri ve yanlış öğrenmelerine dikkat çekilecek şekilde raporlama yapılır. Rapor, öğretmenin kendisine geri bildirim vermesi amacıyla hazırlanır.*” ifadesi öğretmenin

yazılı sınav sonuçlarını değerlendirirken öğrenci ve sınıf hakkında yeteri kadar bilgi edinmesi ve bunu kendisinin kullanması için raporlamasıdır. Buna yönelik olarak ayrıca okul idaresine bir rapor verilmesi gibi evrak yükü oluşturulmasından kaçınılması gerekir.

ç) Yazılı sınav analizlerinde önemli olan öğrenci, sınıf ve okul düzeyinde bir değerlendirme yapmaktır. Böylelikle eğitim kurumu sınıf/alan zümresince gerekli olması durumunda telafi çalışmalarının yapılması kararlaştırılır ve daha da önemlisi öğrenciye zamanında geri bildirimde bulunulur.

13. KISA SÜRELİ SINAVLAR

a) Okullarda yapılacak tüm sınavlarda açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorular kullanılacaktır. Ancak ortaokul ve liselerde öğretmenler tarafından öğrenciye anında geri bildirim vermek amacıyla ünite/tema veya konu sonlarında ya da kritik kazanımları ölçmek için kısa süreli sınavlar yapılabilir.

b) Kısa süreli sınavlar, öğretim süreci içerisinde birkaç sorudan oluşacak şekilde öğrencinin kısa sürede çözeceği ve öğretmenin öğrencilere geri bildirimde bulunacağı sınavlardır.

c) Kısa süreli sınavlar notla/puanla değerlendirilmez.

ç) Kısa süreli sınavlarda farklı soru türleri kullanılabilir.

d) Kısa süreli sınavlar, sınav olarak değerlendirilmesi için değil öğrenmenin pekiştirilmesi için yapılacak etkinlik olarak algılanmalıdır.

14. İLKOKULLARDA ÖLÇME, SÜREÇ VE DURUM ODAKLI DEĞERLENDİRME

a) Ölçme değerlendirmede süreç odaklı ölçme önemli bir yaklaşımdır. Bu doğrultuda ilkokullarda sınav saati uygulaması kaldırılmıştır. Ancak ölçme değerlendirme faaliyetlerinin öğrenci gelişimini sürekli takip edecek şekilde yapılması esastır. Önemli olan öğrencideki gelişimin ortaya konmasıdır.

b) Sınıf ve ders öğretmenin öğretim faaliyetleri sırasında ölçmeyi sürekli olarak yapması gerekmektedir. Öğrencide yanlış/eksik öğrenme olmaması için öğrenciye anında geri bildirim verilmesi gerekmektedir.

c) Süreç odaklı değerlendirme yaklaşımıyla öğretim sürecinde sürecin başından sonuna kadar neler yapıldığını ve öğrencideki gelişimin ne düzeyde olduğunu ortaya koyan durum değerlendirilmesi yapılır. Durum değerlendirmesi ile öğrencinin sürecin başında bulunduğu nokta ile sürecin sonunda geldiği gelişim seviyesinin ortaya konması sağlanır. Öğrencinin gelişimi periyodik olarak izlenir ve öğrenci/veliye geri bildirim verilir.

ç) Öğrencinin akademik ve sosyal gelişimi, süreç içerisinde öğrenci değerlendirme formu, kontrol listesi, dereceleme ölçeği vb. araçlar ile takip edilir. Bu araçlar öğrenci gelişim dosyasında tutulur.

d) Öğrencideki gelişim, sınıf içerisinde yapılan her türlü öğretim etkinliklerinde (*yazılı, sözlü, uygulamalı vb.*) öğrenci ve sınıf geneli olarak sürekli takip edilir. Öğrencinin takip edileceği araçlar öğretmen tarafından oluşturulur ve öğrenci değerlendirilmesinde etkin olarak kullanılır. Dönem ve yıl sonu değerlendirmelerinde bu araçlar kullanılır. Değerlendirme araçlarının şekli ve içeriği ders öğretmenine, dersin özelliğine ve ünite/konu özelliğine göre değişiklik gösterebilir. Burada esas yapılması gereken öğrencinin gelişiminin sürekli kayıt altına alındığının gösterilmesidir. Değerlendirme araçları okul yönetimine rapor olarak ayrıca verilmez.

e) İlkokullarda ölçme, oyun/etkinlik temelli ve süreç odaklı yapılmalıdır. Sınıf içi ve sınıf dışı yapılan her etkinlik öğrencinin izlenmesi ve gelişiminin desteklenmesi amacıyla yapılır. Öğretmenlerimiz bu etkinlikleri yaparken öğrencilerin tepkilerini, verdikleri cevapları planlı olarak ölçme işlemine tabi tutarsa süreç odaklı değerlendirme yapılmış olur.

f) Sınıf içi etkinliklerde öğrenci cevaplarına geri bildirim verildiğinde; bireysel olarak, akran eğitimi yoluyla ya da okul dışında (*ev ödevi, gezi, gözlem vb.*) istenilen kazanım öğrencide sonradan gerçekleşebilir. Öğretmenin öğretim programına uygun olacak şekilde öğrencinin önceki konularda hangi düzeyde olduğunu ortaya koymak için etkinlik öncesi gözlem, dönüt sonrası gözlem ve tekrar gözlem şeklinde bir ölçme yapması ve dönem sonu notlandırmada buna dikkat etmesi önemlidir.

14.1. Kısa süreli sınav, hazırbulunuşluk, deneme ve tarama sınavları

a) İlkokullarda; kısa süreli sınav, hazırbulunuşluk, deneme ve tarama sınavları da dâhil hiçbir ad altında sınav yapılamaz.

b) Süreç odaklı değerlendirmeye yönelik hazırlanan ölçme araçlarında çoktan seçmeli sorular kullanılamaz. Öğrencilerin yazma ve analitik düşünme becerilerinin geliştirilmesi esastır. Bu süreci olumsuz etkileyebilecek hiçbir ölçme aracı kullanılamaz.

14.2. Türkçenin doğru ve güzel kullanımı

a) İlkokullarda; Türkçenin doğru ve güzel kullanımını geliştirmek amacıyla öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin izlenmesi ve geliştirilmesine yönelik öğretim etkinlikleri yapılır. Özellikle öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi ön plana alınır ve bu gelişimlerin takibi özel olarak yapılır. Yapılan öğretim etkinliklerine ait öğretmen görüşleri öğrenci gelişim dosyasında tutulur.

b) Öğrencilerin dört dil becerisinin gelişimini sağlamak amacıyla dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine yönelik çalışmalar yürütülür. Böylece öğrencinin gelişimi desteklenir ve takip edilir.

15. KAYNAŞTIRMA/BÜTÜNLEŞTİRME YOLUYLA EĞİTİM ÖĞRETİME DEVAM EDEN ÖĞRENCİLER VE ÖLÇME

a) Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini sürdüren öğrencilere yönelik ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrencilerin BEP'leri esas alınır. Bu öğrencilerin ortak yazılı sınavlara katılımıyla ilgili süreçlerden okul müdürlükleri sorumludur. Okul müdürlükleri özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere gerekli sınav tedbir hizmetlerinin alınmasını sağlar.

b) Ülke, il ve ilçe geneli ortak yazılı sınavlara; kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini sürdüren öğrenciler de gerekli sınav tedbir hizmetleri sağlanarak katılır. Bu tedbirlerin alınmasında okul müdürlükleri sorumludur. Bu öğrencilere yönelik hazırlanan ölçme araçlarında BEP'leri esas alınır. Öğrencilerin cevapları ders öğretmenlerince değerlendirilir. Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilere sınav uygulaması yapılırken öğrencilerin BEP'leri ve eğitim ihtiyaçları çerçevesinde farklı soru tipleri kullanılabilir. Bu öğrencilerin dinleme ve konuşma sınavları BEP'leri esas alınarak yapılır.

c) İşitme, görme, bedensel, hafif düzeyde zihinsel yetersizliği veya hafif düzeyde otizmi olan öğrencilerin eğitim gördüğü özel eğitim okulları ile özel eğitim sınıflarında eğitimlerini sürdüren öğrencilere yönelik ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrencilerin BEP'leri esas alınır. Bu öğrencilerin okul geneli yapılan yazılı sınavlara katılımıyla ilgili süreçlerden okul müdürlükleri sorumludur. Okul müdürlükleri özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere gerekli sınav tedbir hizmetlerinin alınmasını sağlar.

ç) Ülke, il ve ilçe geneli ortak yazılı sınavlara işitme, görme, bedensel, hafif düzeyde zihinsel yetersizliği veya hafif düzeyde otizmi olan öğrencilerin eğitim gördüğü özel eğitim okulları ile özel eğitim sınıflarında eğitimlerini sürdüren öğrenciler de okul müdürlüklerince gerekli sınav tedbir hizmetleri alınarak katılır. Bu okullarda eğitim gören ve BEP'leri olan öğrencilerin ortak yazılı sınav soruları eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerince hazırlanır.

d) Özel eğitim meslek okulu, özel eğitim uygulama okulu (*I, II ve III. kademe*) ile bu okulların programlarının uygulandığı özel eğitim sınıflarında ortak yazılı sınavlar uygulanmaz.

16. ÜLKE, İL VE İLÇE GENELİ ORTAK YAZILI SINAVA KATILMAYACAK OKULLAR

a) Öğretim dili Türkçe olmayan okullarda Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı dersi hariç ülke, il ve ilçe geneli ortak yazılı sınavlar yapılmaz. Ancak bu okulların okul geneli yapacağı tüm derslerin sınavları okul geneli ortak yazılı sınav olarak yapılır. Bu sınavlara yönelik eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerince konu soru dağılım tablosu hazırlanır ve öğrencilere sınav içeriği hakkında bilgi verilir.

b) Yabancı dil dersleri hariç öğretim dili Türkçe olmayan derslerin sınavları eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerince planlanır ve yapılır. Sınavlara ilişkin iş ve işlemler eğitim kurumu/okul müdürlükleri tarafından yürütülür.

c) Milletlerarası özel öğretim kurumları, akşam liseleri ve mesleki eğitim merkezlerinde ülke, il ve ilçe geneli ortak yazılı sınavlar yapılmaz.

ç) Bakanlığa bağlı yurt dışında bulunan okullar, ülke geneli ortak yazılı sınavlara dâhil edilmez. Bu okullarda yapılacak sınavların tarihleri, uygulama ve değerlendirme esasları okul müdürlüğünce belirlenir. Okul geneli yapılan yazılı sınavlara yönelik hükümler bu okullar için de geçerli olup sınavlarını ortak yazılı sınav olarak yapmaları gerekir. Sınavlara ait konu soru dağılım tabloları eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerince belirlenir. Sınavların uygulanmasına ilişkin iş ve işlemler okul müdürlüklerince yürütülür.

